

УДК 82.02

Побідаш І. Л.,

кандидат філологічних наук, доцент кафедри видавничої справи та редагування Видавничо-поліграфічного інституту Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ЛІТЕРАТУРНІ ПЛАТФОРМИ, ПРОСТОРИ, ШКОЛИ, КУРСИ В УКРАЇНІ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАЦІЇ

У статті йдеться про літературно-культурні заходи: курси, лекторії, школи тощо як соціокомунікативний чинник формування позитивного ставлення до книги, формування читацьких смаків, інформування щодо видавничого процесу в Україні. Оцінено кількісно-якісні показники таких заходів. Проаналізовано промоції таких заходів у мережі Інтернет.

Ключові слова: літературні курси, літературна школа, лекція, видавнича справа, книга.

Вступ. Остання хвиля популяризації атмосферних книжкових магазинів, літературних платформ, модних культурних просторів, шкіл і популярних курсів із підвищення кваліфікації письменництва або навчання письменницькому фаху, обумовлена зростанням інтересу до літератури. Книжкові ярмарки, виставки, форуми отримують усе більшого значення і підтримки. Кав'ярні, бари, клуби організують літературні простори. Молодь усе більше читає книги переважно з телефонів та планшетів. У сучасному молодіжному літературному просторі тенденційними стали «топи», які інформують щодо найпопулярніших книг або письменників. Це зручний варіант пошуку нової літератури, який має ненав'язливо спонукати читання. У соціальних мережах побутують відеолекції, присвячені літературі; блоги, автори яких намагаються навчити інших писати або викладають свої розмірковування щодо літературного процесу та його персоналій. Нерідко відеоуроки мають продовження, але, аби його дізнатися, вже потрібно записуватися на пропоновані лектором платні курси.

Книга, література, читання трансформуються, модернізуються, проте залишаються незмінним джерелом комунікації.

На сьогодні спеціальних досліджень щодо зазначеної проблеми бракує, хоча актуальність її не викликає заперечень.

Метою статті є спроба проаналізувати різноманітні літературні простори, платформи, школи, курси України, виокремити їх основні види та цілі.

Результати дослідження. Літературних платформ в Україні чимало. Найвідоміші серед них: «ЛітМайданчик», «Літературна платформа Лепорт», ЄЛП — Єдина Літературна Платформа, Український Авторський Портал, «Litera-tur»: Літературна платформа» тощо.

«**ЛітМайданчик**» — літературне угруповання, за популярним ім'ям якого стоїть організація «Агенція культурного розвитку». «ЛітМайданчик» надає можливість опублікувати свій твір, отримати конструктивну критику, вдосконалювати свою літературну майстерність, спілкуватися з авторами. Організація регулярно проводить літературні вечори, тренінги, лекції, конкурси.

Отже, формат «ЛітМайданчика» — проведення літературних експериментів за наперед визначеними правилами. Девіз — для кращого володіння словом необхідний постійний тренінг своїх письменницьких здібностей та конструктивна критика. Місія — створення позитивного культурного іміджу України, формування свідомості молоді. Ціль — популяризація української літератури та мистецтва, налагодження культурних процесів в Україні та закордонних зв'язків, співпраця із громадськими організаціями та комерційними установами. Інструменти — соціокультурні проекти у сфері літератури, музики та образотворчого мистецтва [12].

Письменник А. Савченко, який називає платформу «Клубом анонімних письменників», зазначає: «ЛітМайданчик — це платформа, що допомагає письменникам-початківцям налагодити контакти з видавництвами та іншими молодими письменниками». Молоді таланти можуть ділитися роботами з однодумцями, підвищувати власний професійний рівень та проводити вільний час у приємній для них атмосфері [14], [17].

Серед проектів «ЛітМайданчика» «Від журналістики до письменництва — один крок» [3], зустріч із Б.-О. Горобчуком, конкурс короткої детективної прози «Це ж елементарно, сер!» (переможці будуть надруковані книгою, яку планують перекласти іноземною мовою; заохочувальний бонус — грошова винагорода у розмірі 1000 грн.), проект «Авторські діти» (вибрані твори друкували потому на листівках, а кошти

від продажу були передані фонду підтримки мам, котрі самостійно виховують своїх дітей; замовлення отримали й від української школи у місті Гайделберг (Німеччина)» [13]), тренінг з ораторського мистецтва для авторів у межах проекту «Культурний Львів. Література», конкурс короткої прози «Іздець» тощо.

«Літературна платформа Лепорт» пропонує аудиторії журнал літературної критики; блог; дискусійний клуб; розвивальний гурток для дітей та батьків; майстер-класи, лекції; просвітницькі заходи й творчі вечори; поїздки та екскурсії; гуманістичні традиції. Платформа постійно ознайомлює своїх читачів із новинками літератури, основними тенденціями, презентаціями, заходами, що проводяться в Україні [11].

ЄЛП – Єдина Літературна Платформа – проект, який стосується літератури в цілому: конкурси, події, «тусівки», презентації, рецензії, вірші, картинки, діалоги, опитування, рейтинги, автори, дописувачі, ідеї, а також ставить за мету пропаганду – вчитися та розвиватися [6]. ЄЛП має майже 45 тисяч учасників.

«Litera-tur» : Літературна платформа. На сайті платформи зазначено: «Ми будемо подорожувати літературними шляхами і стежками рідної країни та зарубіжжя, досліджуючи актуальні тексти і художню словесність попередніх епох, а водночас займемося літературною творчістю, перекладами, літературною критикою» [21]. Платформа пропонує майстер-класи із написання рецензій на книги, художнього перекладу; школу літературної майстерності; тематичні лекції про літературу, зустрічі з українськими та зарубіжними письменниками та їхніми видавцями, літературну кав'ярню. Однак єдиною подією, висвітленою на сайті, є зустріч 2015 року з Андрієм Любкою (презентація роману «Карбід»).

Український Авторський Портал – платформа, покликана об'єднати молоді таланти з метою активізації їхніх творчих навиків та мистецької діяльності (варіативність самореалізації: участь у культурно-мистецьких акціях, публічні виступи в різних областях України тощо). Засновником Порталу є Українська Асоціація маркетингу, яка поставила за мету спрямувати зусилля на популяризацію маловідомих авторів, підтримати їх у авторському праві, допомогти у знаходженні потенційних читачів у різних куточках України та світі. Спектр послуг досить широкий: видання книг у електронному та паперовому форматах; проведення та організація літературних форумів, авторських конкурсів, презентування нових книг, організація рекламних кампаній для

авторів [10]. Платформа докладає усіх зусиль, щоб розвивати книжковий ринок та просувати інтереси України в інформаційному просторі. Платформа принципово сповідує протистояння інтелектуальному піратству.

Щороку платформа об'єднує сотні авторів, науковців, викладачів та реалізує їх творчий потенціал, для популяризації українського авторського контенту в цифровій формі. Методи та інструменти платформи покликані залучити якомога більше охочих розкрити свої літературні можливості, продемонструвати письменницькі таланти та прищепити любов до літератури.

Чимало існує й літературних просторів. За приклад можна навести ***Litcentr (Український Літературний Центр)*** — громадську культурну організацію та on-line платформу, що займається промоцією літератури в Україні та поза її межами. Окрім популяризації літератури, за мету має створення єдиного інформаційного поля; аносування літературних новин та подій; організацію літературних заходів, фестивалів, курсів, презентацій, вечорів, акцій, проєктів; підтримку наукових досліджень у галузі літератури та мовознавства; підтримку та популяризацію інших видів мистецтва; створення перекладних проєктів, що мають популяризувати українську літературу; видавничу діяльність [15]. Одним із незвичайних проєктів є «Umbrella» — онлайн-часопис перекладної поезії.

Склад команди порталу — поети, письменники, культурні менеджери, представники різних літературних об'єднань, зокрема В. Клен, П. Городинська, О. Герасим'юк, І. Шувалова, А. Полунін, Є. Півень, С. Стойко, Н. Паламарчук, М. Банько. За цей час в Українському Літературному Центрі відбулося близько 200 проєктів, з центром співпрацювало більше 4 тис. авторів.

Клуб поезії АВАЛ — літературна платформа, створена 2010 року в Харкові. Основна діяльність клубу — підтримка та функціонування Харківського цеху поезії, проведення виставок і міжнародного літературного фестивалю АВАЛгард, а також пошук і просування молодих авторів. У клубі працює: студія поезії, бібліотека поезії, театр поезії, курси риторики; видаються журнал прози й поезії «ЛАВА», альманах «ЛАВА», диски «АУДІОЛАВА» [8]. На цій літературній платформі відбуваються презентації книг, вечори поезії, засідання клубу, проведення міжнародного літературного фестивалю. АВАЛ позиціонує себе як літературна платформа, яка шукає і просуває нових молодих авторів,

але сайт не працює, модератори не відповідають на коментарі, не надають правил організації та інформації стосовно вступу. Немає будь-якої інформації стосовно авторів або книг клубу. Некоректне ведення сторінки приводить до висновку, що, крім презентації власних книг і альманахів та організації АВАДгарду, клуб нічим більше не займається.

Отже, АВАЛ — літературна платформа, яка наразі є неперспективною як для авторів, так і для читачів. Має одну перевагу — виступає організатором міжнародного фестивалю. Недоліки: націленість на населення Харкова, непрофесійне ведення сторінки в соціальній мережі, одноманітна творча діяльність, брак інформації стосовно організації та її учасників, немає електронних книг організації, бракує співпраці з іншими літературними спільнотами.

«ЛітВежа» діє у Національному технічному університеті України «Київського політехнічного інституту імені Ігоря Сікорського». Мета цього проекту — об'єднати творчу молодь: музикантів, поетів, художників [1]. «ЛітВежа» регулярно влаштовує тематичні різні івенти, серед яких літературні вечори, виставки, лекції, презентації, які відбуваються у неформальній атмосфері (наприклад, івенти «психоВежа», «Гоп-романтика», «Бійцівський клуб поетів», «День темного Патрика» [1]. Засновник простору Б. Гливинський зазначає: «...ЛітВежа є платформою особистісного, духовного та творчого зростання, даючи кожному можливість реалізувати себе в різних амплуа». Головна ціль «ЛітВежі» — спонукати молодь виходити за межі власних стереотипів [2].

Існують й дитячі літературні простори. Наприклад, простір української дитячої книги «ВагаВookа», заснований Т. Стус (Щербаченко) та Фондом культури та інновацій «Футура». Цей проект підтримки дитячого читання — перший український універсальний інформаційний ресурс про видання для дітей та юнацтва. Вітчизняні автори, ілюстратори та перекладачі є основним центром уваги. Простір зосереджує свою діяльність на подіях, заходах, пов'язаних із літературою для дітей, виходу нових книжок. Проект кооперує разом із українськими бібліотеками, платформами, музеями, громадськими організаціями, книгарнями, а також державними установами [16].

Надзвичайно численними нині є літературні школи, курси тощо як для дорослих, так і для дітей.

Центр літературної освіти. За кілька років, за словами Д. Стретовича, співзасновника центру, події Центру літературної освіти

відвідало близько 4 тис. людей, було реалізовано близько ста різноманітних програм, зорганізовано проекти для авторів, видавців, редакторів, культурних менеджерів і читачів [5]. Мета центру — літературна освіта. У центрі існують зимові й літні інтенсивні виїзні тижневі школи письменницької майстерності у Карпатах, авторські курси відомих письменників («Авторський курс Оксани Забужко») і тематичні курси («Як написати бізнес-книгу»), лекторії («Як писати жанрову літературу. Детектив», «Як писати жанрову літературу. Документальна проза і нон-фікшн», «Як писати жанрову літературу. Фентезі»), письменницькі курси для дітей («Дитяча літературна школа для дітей «Від вигадки до книжки»); для видавців і культурних менеджерів існує школа книжкового бізнесу і школа літературного менеджменту. Лектори центру — відомі письменники та видавці: О. Забужко, С. Жадан, Ю. Андрухович, Л. Денисенко, І. Карпа, Т. Прохасько, А. Курков, І. Цілик, Г. Крук, В. Арєнев, Р. Семків.

Наприклад, «Курс письменницької майстерності» триває два місяці. Мета його — навчити створювати літературні тексти, розповісти, як популяризувати та продати свої роботи. Спікери розповідають, як створювати персонажі, сюжет, структуру та композицію тексту, як працювати над мовою і стилем, художніми деталями та іншими засобами виразності, яких типових помилок треба уникати, пишучи тексти. Вартість навчання — 1700 гривень (навчання, матеріли та список рекомендованої літератури) або 2500 гривень (навчання, матеріли, список рекомендованої літератури, консультація спікера, публікація у книжці та «ЦЛО card» [18].

У «Дитячій літературній школі для дітей «Від вигадки до книжки» увесь навчальний матеріал зосереджений на початкових знаннях літературної майстерності та розвиток мислення, щоб діти могли оригінально мислити та самостійно створювати власні твори. Школа триває п'ять днів (25 годин навчання), під час яких дитина (курс розраховано на дітей 8–1 років) створює власну маленьку книгу.

Літературна майстерня «Bartleby & Company» позиціонує себе як простір для співпраці, взаємодопомоги та експериментів письменників, видавців, читачів; проводить курси в Києві, на яких навчає писати романи, аналізувати художні тексти. Заняття тривають 3 години двічі на тиждень, тривалість курсу 4,5 місяці. Наприкінці занять написаний учасником текст буде відредагований куратором. Вартість курсу 5 тисяч гривень. Є додаткові платні пропозиції:

вичитування тексту письменником або редактором трьох авторських аркушів (120 тисяч символів з пробілами) — 500 гривень; написання куратором рецензії на готовий роман — 500 гривень. [20]. Викладають на курсі літературні критики (Є. Стасіневіч), літературознавці (В. Іваненко, Є. Стасіневіч), літературні редактори (О. Олійник), видавці (Д. Павличко, О. Жупанський), письменники (О. Михед, П. Яценко, К. Харченко, П. Яценко, О. Нікітін, С. Андрухович, М. Матковський). Майстерня проводить курси «Проза», «Художній переклад», «Майстерня історій для підлітків», «Курс з написання роману», «Коротка проза», «fiction book design».

ЛігаПера в Дніпрі проводить курси письменницької майстерності «Як написати книгу?», на яких надають базові знання для письменників-початківців, зокрема принципи побудови сюжету, основи експозиції, зав'язки (обговорити персонажів, як навчитися писати діалоги, створення ситуації тощо). Заняття тривають два місяці і коштують 1200 гривень. ЛігаПера також проводить курси «Як писати фантастику?», «Як написати детектив?», «Як написати любовний роман?», «Пишемо вірші» [9].

Переваги цих курсів: інтерактивна методика викладання, малочисленні групи, зручний час і місце проведення занять, конкурс, у якому учасники мають можливість виграти видавництво і тираж власного твору, ціна. Недоліки: обмежене коло викладачів, можливість проходити курси тільки в одному регіоні.

Авторський курс Густава Водички передбачає навчити писати цікаві книги, які хочеться читати, а також навчити редагувати тексти [4]. Густав Водичка (справжнє ім'я Юрій Топчій) — письменник, що видав дві книги: «Родина дремлющих ангелов» та «Записки наследника». Основне повідомлення анонсу курсів — випускники зможуть заробляти багато на своїх текстах та залишити після себе літературну спадщину. Засновник курсу переконаний, що писати книжки може кожний. Він обіцяє навчити писати книги за три дні. Курс включає п'ять занять. Вартість навчання — 5 тисяч гривень. Переваги: малочисленні групи, можливість організації курсу на території замовника, на території третьої сторони, виїзні курси у регіонах, наявність позитивних відгуків, авторитетний викладач. Недоліки: вартість навчання, пропуск або невиконане домашня завдання можуть стати причиною відрахування (у цьому випадку кошти за навчання не повертають), відсутність правдивої інформації щодо якості навчання.

Курси «**100 років української літератури за 100 хвилин**» організовані вільним лекторієм «**Wise Cow**» та бібліотекою «**boTaN**». Власне, це 10 лекцій по 10 хвилин лектури Є. Стасіневич, літературного критика, який розповідає про відповідне десятиліття української літератури в ХХ столітті [19].

«**Історія класичної літератури**» (куратор Р. Семків) — культурний проект, який має на меті допомогти своїм слухачам детально розібратися у фундаментальних концептах та взаємозв'язках літератури, надати не лише знання, а й послідовну структуру для розуміння дисципліни. Окремі лекції читають С. Іванюк, Г. Глодзь, І. Ніколайчук, А. Петушкова, Б. Романцова. 11 тижнів навчання (22 лекції та 11 практичних занять) коштують 13 тис. грн. [7].

Літературна студія «Prosto критик» проводить літературні зустрічі, але є поза проектами, конкурсами, фестивалями, не використовує промоційні заходи, тому не користується попитом у споживачів. Мета студії — оцінка літературних творів дописувачів: автор надсилає свій твір, який публікують на сторінці у Фейсбуці, де будь-яка людина може дати оцінку тексту [22].

Висновок. Літературні простори, платформи, курси, школи ні активні розвиваються в Україні. Це є позитивним явищем, адже витворює культурну комунікацію; зацікавлює суспільство літературою, прищеплює до неї любов; пропагує читання, залучає до нього. Пропагуючи українську літературу, мову, мистецтво, створює позитивний культурний імідж України; налагоджує культурні процеси в Україні та мистецькі закордонні зв'язки; формує свідомість суспільства. Деякі з них ставлять високу мету культурного відродження нації.

Важливими є літературні простори, платформи, курси, школи для видавців, редакторів та авторів, адже дозволяють самореалізуватися молодій автурі української літератури, підвищують рівень мовленнєвої та літературної грамотності; популяризують видавничий бізнес та налагоджують зв'язки між видавцями та авторами.

Література:

1. *Арт-простір* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://vezha.kpi.ua>.
2. *Богдан* Гливинський про ЛітВежу [Електронне джерело]. — Режим доступу : <http://kpi.ua/litveza>.

3. «Від журналістики до письменництва — один крок» [Електронне джерело]. — Режим доступу : <http://www.lit-md.org/event/літмайданчик-запрошує-на-лекцію-від-ж>.
4. Густав Водичка [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://vodichka.com.ua>.
5. *Де і як вчать на літераторів?* Дмитро Стретович у подкасті «Чайник» на громадському радіо [Електронне джерело]. — Режим доступу : http://litosvita.com/de-i-yak-vchat-na-literatoriv/#.V_4YIagaUy4.
6. *ЄЛП* — Єдина літературна платформа [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.facebook.com/groups/44372181577773/?multi_permalink=695948187221800¬if_t=group_highlights¬if_id=1476174546317923.
7. *Історія класичної літератури»* [Електронне джерело]. — Режим доступу : <https://culturalproject.org/course/klasychna-literatura-2016>.
8. *Клуб поезії АВАЛ* [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://www.facebook.com/aval15>.
9. *Курси письменницької майстерності «Як написати книгу?»* [Електронний ресурс] — Режим доступу : <http://ligapera.com/category/kursy-pisatelej/dnepropetrovsk>.
10. *Літературна* платформа book-ua.net [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://book-ua.net/novynu>.
11. *Літературна* платформа. leport.com.ua [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.leport.com.ua>.
12. *Міжнародна літературна платформа для прозаїків та поетів. Презентація* [Електронне джерело]. — Режим доступу : https://docs.google.com/viewerng/viewer?url=http://www.lit-md.org/wp-content/uploads/2014/11/LitMajdanchik_Concept-Short20151122.pdf.
13. *Михайлова В.* ЛітМайданчик. [Електронний ресурс] / В. Михайлова. — Режим доступу : <http://www.lit-md.org>.
14. *Поетичні студії з Горобчуком* [Електронне джерело]. — Режим доступу : <http://vsiknygy.net.ua/news/43321>.
15. *Пронас* [Електронне джерело]. — Режим доступу : <http://litcentr.in.ua/index/o-44>.
16. *Простір української дитячої книги* // barabooka.com.ua [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.barabooka.com.ua>.
17. *Санченко* про «ЛітМайданчик» [Електронне джерело]. — Режим доступу : <http://www.chytomo.com/interview/sanchenko-pro-litmajdanchik-i-rezenzii-na-zamovlennya>.
18. *Центр літературної освіти* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://litosvita.com>.

19. *100 років української літератури за 100 хвилин* // litcentr.in.ua [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://litcentr.in.ua/news/2016-06-08-4395>.
20. *Bartleby & Company* [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.bartleby.com.ua>.
21. «*Litera-tur*» : Літературна платформа [Електронне джерело]. — Режим доступу : <http://litera-tur.blogspot.com>.
22. *Prosto* критик [Електронний ресурс] — Режим доступу : <https://www.facebook.com/groups/278463655688183>.

Pobidash I. L. literary platform, open spaces, schools, courses in Ukraine as a means of communication.

The article is about the literary and cultural events, courses, lectures, schools etc., as socio-communication factor in creating a positive attitude to books, reading tastes formation, information about the publishing process in Ukraine. Reviewed by quantitative and qualitative indicators this measures. Analyzed promotion such activities on the internet.

Keywords: literature courses, literary schools, lectures, book.

УДК 007:304:659.3

Поберезьська Г. Г.,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри видавничої справи та редагування Видавничо-поліграфічного інституту Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

**МЕДІАОСВІТНІЙ ПОТЕНЦІАЛ
МЕДИЧНИХ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ**

У статті розглянуто медіаосвітні можливості вітчизняної медичної періодичної літератури, проаналізовано асортимент українських медичних видань журнального й газетного типу за тематичним принципом станом на 2016 рік.

Ключові слова: медичне періодичне видання, медіаосвіта, медіаграмотність, медіакомпетентність, медіаосвітній потенціал.